

Безпечність молока: якою має бути національна стратегія?

За матеріалами виступу на всеукраїнському форумі «Безпечність молока: національна політика та регіональні ініціативи», 12 серпня 2020 року в рамках 32-ї Міжнародної агропромислової виставки «Агро-2020»

Milk safety and national strategy

Еволюція в системі виробництва сирого товарного молока та продуктів із молока в Україні відбувалася дуже повільно, іноді були певні «стрибки», але нині ми маємо цілу низку проблем, після аналізу яких у рамках нещодавно створеної робочої групи при Міністерстві економіки було ініційовано розробити стратегічний документ. Щоб зрозуміти всі недоліки та переваги української моделі виробництва молока, ми повинні розділити це виробництво на три сектори. Ще 5 років тому їх ділили всього на два: промислове великотварне й

домашнє виробництво через продаж таких продуктів на агропродовольчих ринках. Утім, зараз дуже активно з'являються на ринку продукти, вироблені крафтовими дрібнотоварними виробниками, і це чудово. Це саме та європейська модель, про яку сьогодні всі говорять: про невеликі, сімейні фермерські підприємства, які здійснюють переробку сирого товарного молока й продають кінцевому споживачу вже продукт із доданою вартістю. Це дуже важливий момент, який ми маємо зрозуміти насамперед.

Коли ми говоримо про ці три види виробництва, то варто ро-

зуміти, що промислове великотварне виробництво нині єдине, захищене повністю з усіх боків системою державного контролю. Яку перевагу їм це дає? Перш за все, це можливість здійснювати експорт, а це — понад 120 підприємств України, котрі здійснюють експорт продуктів тваринного походження (харчових і технічних), зокрема до країн Європейського Союзу (ЄС). Вимоги ЄС вважаються одними з найжорсткіших у світі, тому говорити про те, що Україна не здатна виробляти якісну продукцію, абсолютно неправильно. Це не те, про що сьогодні має йти мова.

*Віталій Башинський, голова Громадської Ради при Держпродспоживслужбі; Ірина Висоцька, координатор компоненту «Молочний сектор», швейцарсько-українська програма**

*Програма «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України», що фінансується Швейцарією та впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві з SAFOSO AG (Швейцарія)

Таблиця 1. Перша п'ятірка країн призначення українського експорту молочних продуктів до ЄС за вартісним виміром у 2019 році

Країна-партнер	Експорт, USD
(NL) Нідерланди	6 096 860
(PL) Польща	4 452 580
(DK) Данія	1 439 080
(DE) Німеччина	493 777
(HU) Угорщина	100 150

Джерело: <https://customs.gov.ua/>

Що ми можемо оцінити та чому надати перевагу вже зараз? Звичайно, промислове великотоварне виробництво, окрім національних вимог, ще зобов'язане дотримуватися й вимог країн-імпортерів, що й дає їм, по суті, право експорту. Але всередині України люди сьогодні споживають як продукцію, вироблену великотоварними виробниками, дрібнотоварними (крафтовими), так і невеликими домашніми господарствами. Знаєте, в Україні існує така думка, яка глибоко ментально, генетично знаходиться всередині нас, що та продукція, яка продається на агропродовольчому ринку, завжди краща, бо вирощена в домашніх умовах, виплекана руками бабусі або дідуся. І ми пам'ятаємо, як у дитинстві пили сире молоко з-під корови й вважали себе здоровими. Тепер пам'ятаємо це, як найкращий досвід. Тому ця пам'ять досі працює так, що дуже велика кількість людей купують товари на агропродовольчих ринках, не усвідомлюючи навіть того, що більшість цієї продукції контролюється лише на фінальному етапі й лише в тому випадку, коли вона продається на агропродовольчому ринку, а не біля його огорожі.

Споживач повинен розуміти, що він хоче вибрати з цих трьох різновидів виробників, кому він хоче віддати перевагу. Зараз населення в Україні ще тільки робить спроби розібратися в перевагах та

недоліках. Тому, коли ми говоримо про сировину, про сире товарне молоко, розуміємо, що українська історична модель створена таким чином, що десь приблизно 50 % молока виробляється великотоварними фермами, на яких контролюється здоров'я тварин від самого їхнього народження й до смерті через забій або через падіж. У будь-якому випадку, контроль здійснюється на всіх етапах. А друга половина виробляється дрібними виробниками або особистими селянськими господарствами, там, де контроль теж здійснюється, але виключно на стадії двох виводок на рік, коли досліджується 100 % поголів'я на всій території України для розуміння епізоотичного статусу тєї чи іншої території й стану здоров'я в тєї чи іншої тварини. Але здійснення щоденного контролю там неможливе, і ми чудово розуміємо, що це утопія, коли з одного боку ставиться ціль, що контроль повинен бути всеосяжним, але водночас запроваджується тотальна дерегуляція. Отже, говорити про контроль у господарствах населення — досить утопічний підхід, тому ми повинні або довіряти виробнику, або не довіряти. Іншого ж засобу перевірки, окрім фінального контролю на агропродовольчому ринку, у державі практично не існує, а найголовніше, що її не можна придумати або створити. «Генетичну» довіру до домашнього ми

маємо еволюційно перетворити на репутаційну відповідальність і довіру через авторизовану повагу до дрібнотоварного виробника, який не ховається за знеособлюючий елемент агропродовольчого ринку.

Якісної та безпечної сировини сьогодні на всіх не вистачає, і якщо ви трішки оцінюєте ситуацію, то навіть по жиру, який сукупно видоюємо щороку, ми розуміємо, що виробляємо більше продукції з жиром молочним чи не молочним, аніж надоюємо. Тобто ми розуміємо, що жир десь береться: або в нас неправильна статистика, або десь він чимось замінюється.

Зазвичай важко поглиблено розібратися, у чому полягає державна позиція. Отже, сформулюємо низку маркерів.

- ◆ По-перше, держава розуміє, що люди мусять щось їсти. Це так звана продовольча безпека, і в цьому випадку ми усвідомлюємо, що другий сорт не брак. Тобто ми маємо це другосортне молоко також використати для виробництва, бо якщо ми ним не скористаємося, як це робить, наприклад, Європейський Союз, у нас його буде катастрофічно не вистачати.
- ◆ Люди мають за щось купувати харчові продукти. У такий спосіб ми трохи виправдовуємо цю ситуацію за рахунок низької купівельної спроможності населення. Тобто люди не мають грошей, тому на полицях має бути щось дешеве, аби мати змогу щось купити. І так ми виправдовуємо не завжди високу якість сировини, яка заходить на наші переробні підприємства.
- ◆ «Бізнес має нести відповідальність за введення в оману...» — це в нас записано в законі.

Сьогодні ми бачимо навіть перші кроки й уже відчуваємо результати у вигляді дерегуляції, тобто ми обмежили дію органів контролю, зменшили державу в державі, дали управління в руки виробникам та запровадили це гасло: «Менше контролю — багатша держава», але, як показує досвід, це одна з найбільших помилок реформ, тому що держава не має бути менше, її повинно бути достатньо!

- ◆ У разі спалахів та отруєнь, про які, на жаль, ми дуже часто читаємо в мережі та в інших джерелах масової інформації, у нас застосовуються інструмент — масові перевірки. Це якимось нелогічно. З одного боку, ми позбавляємо органи контролю деяких їхніх управлінських функцій, а з іншого — запроваджуємо тотальні перевірки у випадках якихось недоліків або коли виявляємо вже поглиблені недоліки, які мають наслідки. Інші ж коригуючі заходи майже не вживаються. Чому? Спробуємо розібратися трохи далі.
- ◆ Ще один момент, який ми також повинні усвідомити: небезпечної сировини не буває. Буває не той час і не те місце. Про що йдеться? Якщо ми подивимося на загальнодержавну статистику утилізації сирого товарного молока, то зрозуміємо, що для одного заводу якість має значення, але для іншого вона не важлива. Тому нині ми не маємо жодного утилізованого літра під час приймання на завод. Зазвичай його просто не приймають, молоковоз розвертається й зникає.
- ◆ «Споживач краще знає, що йому потрібно» — також наша державна позиція, тому прийнятті європейські закони про мар-

кування, про правильне його нанесення на кінцевий продукт, але водночас жодних додаткових функцій державі з погляду поглибленого контролю його складників не додано. Тобто ми маємо чудове законодавство, але воно тільки зараз починає працювати, і є сподівання, що воно дійсно досягне того рівня, коли ми побачимо й відчуємо результат.

Яка ж державницька стратегія? Не та, яку ми сьогодні відчуваємо, а та, яка має бути, й та, яку ми повинні вивести під час наших подальших кроків і в формуванні нормативно-правових документів. Не можна вимагати того, що виконати неможливо. Наприклад, коли ми говоримо про Наказ №118 Міністерства аграрної політики та продовольства України («Про затвердження Вимог до безпеки та якості молока і молочних продуктів» від 12 березня 2019 року), то маємо на увазі, що господарства населення упродовж перехідно-

го періоду повинні досягти якості молока, якої досягають великотоварні виробництва. У принципі, усі в якості споживачів це вітають і вважають такий підхід чудовим. Але спочатку ми повинні сказати, як це потрібно зробити, як досягти такої якості, а потім, як перевіряти й після перевірки казати, що виробника навчили, але він не дотримався. Станом на сьогодні це ще в процесі впровадження. До речі, хочеться подякувати колишньому Проекту з безпеки молока і тій Програмі, що існує зараз, бо вони дійсно зробили дуже багато в цьому напрямку. Тепер щоразу людей розуміють, як в особистому селянському господарстві на 5 чи 10 м² отримати якісне молоко, своєчасно його охолодити та доставити на пункт приймання молока, щоб його можна було використати як молоко класу екстра.

Вимоги повинні бути однаковими для всіх, і жодних винятків із правил, окрім тих, випадків, коли виняток робить сам кінцевий спо-

живач, бути не повинно. Це значить, що якщо я хочу купити молоко саме в цієї людини, я можу мати на це право, й це повинно бути затверджено якимось національним законодавством про локальну торгівлю або про мій особистий вибір. Тому така альтернатива, як агропродовольчі ринки, не зникне повністю і є в тому чи іншому трансформованому вигляді навіть у Європейському Союзі. Законодавством країн ЄС закріплено, як наприклад, Законами про локальну торгівлю, коли я маю право приїхати до фермера, якого я знаю і якому довіряю, а в нього є певна історія безпечного споживання, і можу купити в нього продукцію, яка не пройшла ту чи іншу частину державного контролю. Але ця гнучкість ніколи не стосується здоров'я тварин. В обов'язковому порядку статус здоров'я тварин має бути підтверджений.

Держава повинна здійснювати постійний моніторинг сировини та робити настанови з покращення, а не просто складати протоколи про правопорушення. Той пілотний проект, про який ще піде мова, —

і є тим першим кроком, який робить держава для того, щоб постійно здійснювати моніторинг сирого товарного молока та своєчасно, визначивши тенденції до погіршення, вживати заходів, аби сировина в Україні була тотально якісна. Зрозуміло, що це майже неможливо, але повинні з'явитися випадки, коли ми будемо реєструвати неякісну або небезпечну продукцію, а люди мусять розуміти, куди вона зникає, яким чином утилізується і що відбувається після цього з виробництвом, підприємством заради покращення ситуації.

Тотальна та всебічна боротьба з фальсифікатом як найяскравішим прикладом шахрайства із прямими наслідками для споживачів — це те, що говорилося про жир. Ми ще не говоримо про розрахунки щодо білка й інших складників молока.

Коли ми говоримо про державний контроль, варто наголосити, що це саме державницька стратегія контролю він імені держави. Його не повинно бути мало, його має бути достатньо. Контроль від

імені держави мусить бути непомітним для того, хто виробляє свою продукцію відповідно до закону. І це дуже важливо. Тому сьогодні, завдяки європейським програмам розвитку, завдяки швейцарським проектам постійно відбувається навчання й державного складника, тобто інспектори постійно вдосконалюються. Вони вже змінили свій менталітет з цербера на помічника. Я розумію, що це не всім зрозуміло, але ми повинні усвідомити, що основне завдання інспектора — покращити ситуацію, а не знайти порушника й покарати його. Це вже проявляється в маркерах ефективності роботи Держпродспоживслужби. Якщо ще вчора це була кількість оштрафованих осіб, закритих підприємств, ліквідованих тощо, то нині це вже середня захворюваність, статистичні показники по населенню та щодо поголів'я тварин, це кількість і якість продукції, які проходять через експорт, тобто це реальні показники покращення, а не просто результати якогось контролю через покарання.

Чи потрібні нам зміни? Це питання і ця тема виникли після того, як на одному з обговорень наші виробники сказали: «Зміни не потрібні, у нас і так все добре. Молоко ми виробляємо, Наказ №118 вже є, у принципі, ми вийшли на європейський ринок і маємо дієві інструменти для того, щоб виходити на цей ринок».

Але я хотів би, щоб ми самі відповіли на це запитання. Якщо ви як споживачі впевнені в тому, що купуєте в магазині якісне та безпечне, і довіряєте своїм відчуттям та маркуванню, то зміни не потрібні.

◆ Якщо під час вибору ви віддаєте перевагу товару, призначеному на експорт, більше, аніж тому,

котрий виробляється для внутрішньодержавного споживання, то зміни потрібні, тому що ви маєте сумнів.

- ◆ Якщо ви побоюєтеся інспектора, хоча не порушуєте закон, то зміни потрібні.
- ◆ Якщо фальсифікація для виробника — це засіб вижити в умовах антиконкурентних відносин, то зміни потрібні.
- ◆ Якщо молокозавод не приймає сировину, яка містить антибіотики, або отриману від хворих тварин і не повідомляє про це компетентний орган, бо боїться залишитися без постачальників завтра, то зміни потрібні, бо це молоко все одно буде перероблене й стоятиме поряд із тим, яке виробить навіть найбільш відповідальний виробник, на одній полиці.
- ◆ І якщо ви хочете здійснювати експорт, доводити свою відповідність, але для вас немає в Україні законодавства, бо ви дрібні, то зміни конче потрібні.

Отже, якщо ви сьогодні побачите сир або сирний продукт чи інший молочний продукт, вироблений на території Європейського Союзу, із впевненістю на 80 % можна сказати, що він вироблений на дрібній сімейній фермі, тому що там цих виробників переважна більшість, понад 90 %, і вони всі дрібні й усі ухвалені (у розумінні нашого законодавства, мають експлуатаційний дозвіл, у розумінні європейського — номер ухвалення). Вони всі мають право не тільки на внутрішньодержавне виробництво, але й на далекий експорт, і їхній товар можна знайти на полицях як в Україні, так і в Сполучених Штатах. І це чудово. І є сподівання, що в Україні це також буде. Тому кожен із вас, відповівши на ці запитання, зрозуміє, чи потрібні зміни.

Куди ж рухатися далі? На які запитання ми повинні відповісти та що мусимо зрозуміти.

Щойно ми з вами абстрактно усвідомили глибину власних про-

блем. Ми їх знаємо, розуміємо, як їх вирішити, та маємо бажання це зробити. На останніх робочих групах я й мої колеги це відчули. Існує розуміння, що треба рухатися далі, бо ми хочемо, щоб нам довіряли споживачі в нашій та в інших країнах. Ми маємо стратегічне бачення та чіткий план дій та заходів. Це дуже важливо, оскільки останнім часом наші дії схожі на маятник. Ми спочатку ідемо в певному напрямку, потім передумали, відкотилися назад, робимо крок в іншому напрямку, і через це наші кроки схожі на тупотіння на місці. Тому навіть Наказ №118 можна вважати великим проривом на сьогодні попри те, що він не ідеальний. Ідеальних документів не буває, але він має працювати, і ми повинні отримати перші результати від нього. Українське буде гарантовано якісним, якщо досягнемо кінцевої точки призначення наших стратегічних заходів, які нині розробляються Міністерством спільно з громад-

ською радою Держпродспоживслужби України, спільно із самою Держпродспоживслужбою, з виробниками та переробниками в Україні, з асоціаціями виробників сирого товарного молока. Ми всі на одному боці. І навіть іноді не розуміємо, з ким, по суті, ми боремось, бо наче всі говорять одне, а під час узгодження тих чи інших документів ми розуміємо, що все ж таки перепон дуже багато. Чимало охочих затримати нас на тому етапі, на якому ми зараз знаходимося.

Ми повинні розуміти, що вислів «Українське – для всіх, як для себе!» повинен стати нашим принципом, і таке ставлення до українського має стати національним гаслом. Уже на наступній нашій робочій групі буде запропоновано розглянути цей стратегічний документ, поправити його й почати рухатися в цьому напрямку. Усі кінцеві точки, яких ми маємо досягти, ви можете знайти в цьому тексті, якщо уважно його прочитаєте. Ви повинні розуміти, що жоден виробник ніколи не прийме молоко з антибіотиком на свій завод, своєчасно повідомить про це державного інспектора, а інспек-

тор прослідкує, щоб воно було належним чином утилізоване, накладе встановлений законодавством штраф на виробника, але при цьому розповість йому, як зробити так, щоб наступного разу молоко було якісним і безпечним, аби уникнути цих проблем в майбутньому. Щоб виробник своєчасно виявляв хворих тварин, розумів, яким чином і як має дотримуватися періодів каренції під час лікування цих тварин, щоб молоко з інгібіторами або антибіотиками не потрапляло до людського столу. Нині Держпродспоживслужба запроваджує процедуру державного моніторингу антибіотикорезистентних штамів, а ви знаєте, що боротьба з залишками антимікробних препаратів – це найголовніший момент в тому, щоб не утворювались антибіотикорезистентні штами і не було тих захворювань, які потім не лікуються звичайними антибіотиками. Щоб наші діти не хворіли на антибіотикорезистентні форми бронхопневмонії. Усе це лежить на самому початку, на найглибшому етапі закладки виробничих процесів. Там, де ми виробляємо сирі продукти, там, де закладає-

мо цей фундамент для отримання якісного й безпечного молока.

Про те, що ситуація вимагає змін, свідчить також реакція молочного сектора на підвищення вимог до якості та безпечності молока, що вводиться в обіг як харчовий продукт. Відповідно до наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України від 12 березня 2019 року № 118 «Про затвердження Вимог до безпечності та якості молока і молочних продуктів» (надалі – наказ Мінагрополітики №118/2019) із 1 січня 2020 року для сирого молока від корів діють такі критерії:

- ◆ кількість мікроорганізмів (ЗБЗ) – не більше ніж 500 тис. КУО/мл;
- ◆ кількості соматичних клітин (КСК) – не більше ніж 500 тис./мл.

Хоча й граничні значення критеріїв наказу Мінагрополітики №118/2019 синхронізовані з датою набрання чинності ДСТУ 3662:2018 Молоко-сировина коров'яче. Технічні умови в частині скасування другого гатунку, варто розуміти принципові моменти та відмінності, а саме:

- ◆ наказ Мінагрополітики №118/2019 є обов'язковий до виконання усіма операторами ринку молока та молочних продуктів;
- ◆ наказом Мінагрополітики №118/2019 встановлені мінімальні критерії до сирого молока для господарств з виробництва молока й пунктів його заготівлі – дотримання вимог підлягає перевірці репрезентативною кількістю зразків молока чи молозива, відібраних рандомізованим методом у місці первинного виробництва та/або зберігання молока;
- ◆ наказом Мінагрополітики №118/2019 встановлені критерії до сирого молока безпосе-

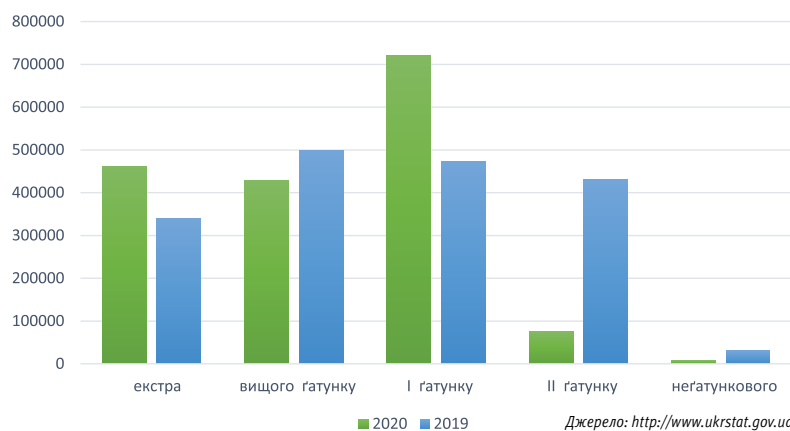

Рисунок 1. Якість молока коров'ячого незбираного, купленого переробними підприємствами в першому півріччі, за гатунками в перерахунку на молоко сире встановленої базисної жирності, тонн

редньо перед його переробкою¹ (з 1 січня 2020 року кількість мікроорганізмів не більше ніж 1 500 тис. КУО/мл);

◆ наказом Мінагрополітики №118/2019 встановлені вимоги до здоров'я тварин, гігієнічні вимоги до виробництва молока, його зберігання, транспортування та до залученого персоналу, результати належного дотримання яких має відображати відповідність сирого молока встановленим критеріям.

Наявна на сьогодні статистика національного масштабу сформована на основі звітів молокопереробних підприємств про якість закупленого молока за гатунками відповідно до ДСТУ 3662:2018 свідчить про приріст на 52,2% молока першого гатунку та зменшення на 82,8% обсягів молока другого гатунку за піврічними результатами 2020 року в порівнянні з аналогічним періодом у 2019 році (рис. 1). Такі різкі зміни не є притаманними для розвитку молочного сектора, тому в багатьох операторів та експертів ринку з'являються сумніви в достовірності таких даних (<https://www.molokovitchyzny.com/news-uk/ponad-tretyna-moloka-vyroblenogona-mtf-ukrayiny-ekstra-gatunku>).

Потреба у верифікації результатів перевірки сирого молока на відповідність вимогам наказу Мінагрополітики №118/2019 та, що також важливо, статті 40 про державний контроль сирого молока та молозива Закону України від 18 травня 2017 року № 2042-VIII «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (надалі – ЗУ № 2042) вимагає запровадження нових підходів, а саме:

◆ процедур періодичної перевірки молока на рівень ЗБЗ та КСК рандомізованим методом² відбору зразків, які є репрезентативними³, у місці первинного виробництва та/або зберігання молока;

◆ доступних достовірних даних про якість та безпечність молока, аналіз фактичного стану та тенденцій – превентивний підхід;

◆ невідкладного повідомлення про невідповідність компетент-

ному органу та первинному виробнику;

◆ коригувальних заходів з метою виправлення ситуації. Якщо впродовж трьох місяців з дати такого повідомлення зазначену невідповідність не усунуто, відправлення сирого молока з відповідного господарства забороняється. Така заборона застосовується до моменту надання оператором ринку компетентному органу підтвердження усунення невідповідності (стаття 40, ЗУ №2042).

Саме в рамках пілотного проекту із запровадження Програми контролю сирого молока відпрацьовуються такі підходи спільно з Держпродспоживслужбою та операторами ринку в Миколаївській, Харківській, Полтавській та Вінницькій областях за підтримки швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України», що фінансується Швейцарією та впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO AG (Швейцарія).

Більше про цілі та впровадження пілотного проекту можна прочитати у квітневому номері журналу, на сайті програми: www.qftr.org та безпосередньо звернувшись до Головних управлінь Держпродспоживслужби в пілотних областях.

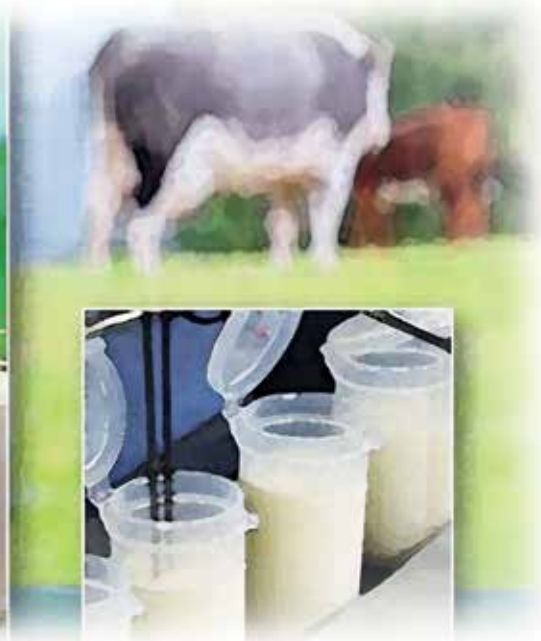
Кінцевою метою пілотного проекту є розробка такого дизайну Програми контролю сирого молока, який би в масштабі країни забезпечував постійний моніторинг сирого молока, що вводиться в обіг, задля виробництва безпечних та якісних молочних продуктів.

¹Уміст мікроорганізмів у сирому молоці, яке використовується для виробництва молочних продуктів (безпосередньо перед переробкою), може бути втричі вищим за аналогічний критерій у сирому молоці від корів (дотримання вимог до температури під час транспортування й зберігання не припиняє ріст бактерій).

²Рандомізований метод – нелінійна процедура обробки випадкових вибірових даних в основних і контрольних групах з метою мінімізації впливу факторів, що не контролюються, на результат досліджень. Застосовується для уникнення упередженості та зведення до мінімуму систематичної помилки.

³Репрезентативний зразок – зразок, у якому зберігаються характеристики партії, з якої він отриманий шляхом простої випадкової вибірки, де кожен із складників партії має однакову ймовірність бути включеним у зразок.

Пілотний проєкт із запровадження програми контролю сирого молока в Миколаївській, Харківській, Полтавській та Вінницькій областях

► Які цілі Пілотного проєкту?

Метою Пілотного проєкту є пошук найбільш оптимальної моделі розподілу ресурсів та зусиль операторів ринку спільно з Держпродспоживслужбою під час виконання вимог чинного законодавства щодо контролю сирого молока, що вводиться в обіг як харчовий продукт.

Пілотний проєкт із запровадження програми контролю покликаний дати чітке уявлення про дизайн нової системи забезпечення якості та безпечності сирого молока в Україні. Участь у Пілотному проєкті, а в майбутньому також і в національній програмі контролю сирого молока, дозволить:

- 1) гарантувати безпечність та якість молока;
- 2) виконати вимоги нового харчового законодавства;
- 3) підготуватися до запровадження національної програми контролю сирого молока;
- 4) проаналізувати можливі проблеми на рівні господарства та здійснити корегувальні дії у співпраці з компетентним органом із метою удосконалення гігієни доїння, покращення стану здоров'я та благополуччя тварин, що в результаті також сприятиме ефективності молочного бізнесу, зменшенню витрат та збільшенню прибутків;
- 5) забезпечити постійний доступ до результатів досліджень, їхній автоматичний статистичний аналіз (підрахунок змінної середньої геометричної вели-

чини й тенденції), надання доступу третім особам (наприклад, молокопереробним підприємствам).

► Яке законодавче підґрунтя для Пілотного проєкту?

Базовим є Закон України від 18.05.2017 №2042-VIII «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (далі – ЗУ № 2042/2017), а саме Стаття 40 «Державний контроль сирого молока та молозива». А також низка підзаконних нормативно-правових актів, а саме: наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження вимог до безпечності та якості молока і молочних продуктів» № 118 від 12 березня 2019 року, що зареєстрований в Міністерстві юстиції України 7 червня 2019 р. за № 593/33564 (далі – наказ Мінагрополітики №118/2019).

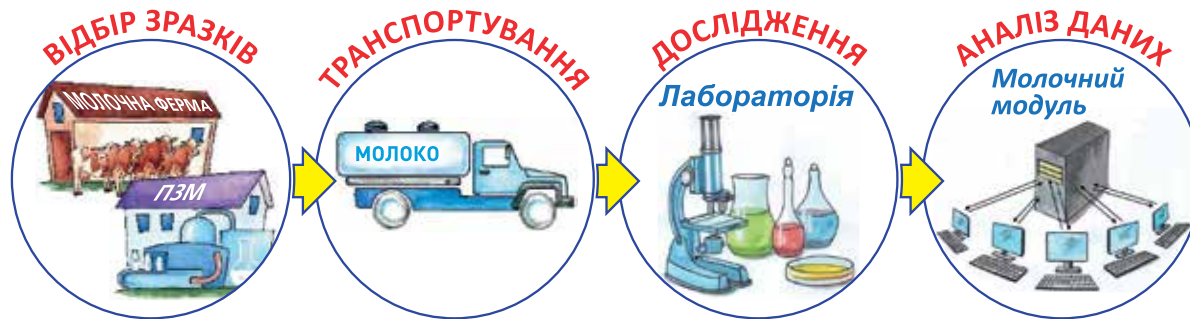
► На які параметри перевірятиметься сире молоко і які вимоги щодо критеріїв?

Відповідно до наказу Мінагрополітики №118/2019, сире молоко перевірятиметься на загальне бактеріальне забруднення (ЗБЗ), кількість соматичних клітин (КСК), наявність інгібіторів / антибіотиків (ІНГ), а також досліджуватиметься точка замерзання (ТЗ). Кожен

із цих параметрів має певні кількісні критерії. Проте під час Пілотного проєкту не застосовуються граничні значення для кожного з параметрів, буде здійснюватися лише моніторинг ситуації.

► Які існують моделі Програми контролю сирого молока в пілотних областях?

У результаті проведеної роботи щодо опрацювання прийнятних моделей відбору та транспортування зразків сирого молока визначено два ймовірних підходи, що базуються відповідно на відповідальності за відбір зразків на лабораторіях (Модель 1. «Лабораторія») або операторах ринку (Модель 2. «Виробник молока»). У процесі імплементації Пілотного проєкту було прийняте рішення про опрацювання третього підходу, за якого відповідальність за відбір та транспортування зразків лежить на молокопереробному підприємстві.

► Що таке Молочний модуль та яким функціоналом він наділений?

«Молочний модуль» — це програмний додаток, який буде інтегрований до Головної інформаційної системи Держпродспоживслужби й сприятиме співпраці операторів ринку з лабораторіями та компетентним органом, із метою виконання вимог нового гігієнічного законодавства. Молочний модуль:

- забезпечує реєстрацію акту про відбір зразків;
- надає постійний доступ до результатів досліджень сирого молока;
- забезпечує сповіщення про нові результати лабораторних досліджень молока;
- надає розрахунок змінної середньої геометричної величини ЗБЗ та КСК на основі результатів лабораторних досліджень відповідно до нормативних документів Держпродспоживслужби;
- забезпечує сповіщення відповідальних районних

і обласних інспекторів про результати лабораторних досліджень, що перевищують граничні значення (стаття 40 ЗУ № 2042/2017);

- дозволяє проводити статистичний аналіз результатів досліджень та відображає їх у вигляді графіків;
- сповіщає про затримки у графіку відбору зразків для дослідження на показники критеріїв придатності сирого молока відповідно до Програми контролю сирого молока;
- дозволяє надавати результати своїх лабораторних досліджень третім особам (наприклад, молокопереробним підприємствам) шляхом надсилання результатів на електронну адресу, вказану користувачем.

► Яка періодичність відбору зразків?

ЗБЗ — 2 рази на місяць, КСК, ИНГ, ТЗ — 1 раз на місяць.

► Хто здійснюватиме відбір і транспортування зразків?

Це буде залежати від моделі Програми контролю сирого молока, що функціонуватиме у вашій сфері.

► Яка лабораторія досліджуватиме зразки?

Регіональна / районна / міжрайонна державна лабораторія Державної служби країни з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

► Хто матиме доступ до даних?

Молочний модуль забезпечує конфіденційність даних, доступ матимуть лише оператор ринку та інспектор, котрий відповідає за територію обслуговування.

Ця публікація було створено за підтримки Швейцарії в рамках швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України», що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO AG (Швейцарія). Відповідальність за зміст цієї публікації несе виключно автор(и). Точка зору автор(ів) не обов'язково відображає точку зору SECO, FiBL, SAFOSO AG, www.qftp.org.

Фінансова підтримка:

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

Виконавець Програми:

FiBL

Партнер Програми:

 SAFOSO

Контакти

офіс 48, вул. Ярославів Вал, 14-Г,
м. Київ, Україна, 01030
Email: info@qftp.org
www.qftp.org